

Literatuur:

Thomas Mann

Schrijven tijdens de wederopbouw, BRD 1949-1961

Thomas Mann is één van de meest betekenisvolle auteurs van de twintigste eeuw. Hij was exemplarisch voor de *Exilliteratur* - literatuur van Duitse schrijvers die naar het buitenland vluchtten. In zijn bekende roman 'Doktor Faustus' (1947) doorbrak Mann als één van de eersten de emotioneel geladen toon van de naoorlogse literatuur en gaf hij een doordachtere analyse van de opkomst van het fascisme.

Thomas Mann was al een beroemde schrijver toen hij in 1933 uit Duitsland vertrok. Hij had in 1929 de Nobelprijs voor de literatuur gewonnen voor 'Buddenbrooks' (1901). Al voordat de nazi's aan de macht kwamen, werd hij door nationaal-socialistische groeperingen zwartgemaakt. In de periode van het Derde Rijk verbleef hij voornamelijk in Amerika en schreef hij de romanserie 'Joseph und seine Brüder' (1933-1943).

Thomas Mann slaagde er al vroeg na de oorlog in om een uitgewerkte visie op de opkomst van het nazisme te presenteren. In 'Doktor Faustus' (1947) toont Mann aan de hand van huiskamertafereltjes hoe de vooroorlogse Duitse burgerij langzamerhand in de greep van het fascisme raakt. Hij vergelijkt de Duitse kniebuiging voor het fascisme met een componist die zijn ziel aan de duivel verkoopt in ruil voor muzikale inspiratie. Mann beschrijft de Europese cultuur in vogelvlucht. Filosofie, muziekgeschiedenis, psychologie en mythologie: het is allemaal opgenomen in dit lijvige werk.

Na de oorlog woonde Mann nog een aantal jaar in Amerika. Hij bezocht Duitsland pas weer in 1949. In de open brief 'Warum ich nicht nach Deutschland zurückkehre' legde hij uit dat hij de Duitsers collectief schuldig achtte aan de misdaden van de Tweede Wereldoorlog.

In 1952 moest Mann nogmaals emigreren. Hij werd verjaagd door de anti-communistische hetze in de Verenigde Staten, die in gang was gezet door senator Joe McCarthy. Hij vertrok naar Zwitserland. Daar stierf hij in 1955.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/naslagwerk/445/thomas-mann>